Lietas Nr. C36042416
Lietas arhīva Nr. CA-0210-17/5

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2017.gada 25.maijā

Kurzemes apgabaltiesa
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese B.Ķeire
tiesneses L.Kraule un A.Klaiše
ar sekretāri E.Mazo

piedaloties prasītāja /pers. E/ pilnvarotajam pārstāvim /pers. F/, atbildētājam /pers. G/, trešās personas atbildētāju pusē ar patstāvīgu prasījumu /pers. H/ pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Jurim Akmeņkalējam

izskatīja atklātā tiesas sēdē apelācijas kārtībā civillietu /pers. E/ prasībā pret /pers. G/, /pers. I/, /pers. J/ par dzīvojamās telpas prettiesiska lietojuma izbeigšanu un izlikšanu no dzīvojamās telpas ar trešo personu atbildētāju pusē /pers. H/ ar patstāvīgu prasījumu pret /pers. E/ par 2010.gada 5.augusta pirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, sakarā ar /pers. H/ pilnvarotā pārstāvja zvērināta advokāta Jura Akmeņkalēja apelācijas sūdzību par Talsu rajona tiesas 2016.gada 25.oktobra spriedumu daļā, ar kuru noraidīta /pers. H/ prasība un apmierināta /pers. E/ prasība.

Tiesas sēdē tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a :

/pers. E/ (turpmāk tekstā Prasītājs) 2016.gada 28.janvārī Talsu rajona tiesā cēlis prasību pret /pers. G/, /pers. I/, /pers. J/ (turpmāk tekstā Atbildētāji) par dzīvojamās telpas prettiesiskā lietojuma izbeigšanu un izlikšanu no dzīvojamās telpas, ar trešo personu Atbildētāju pusē /pers. H/, norādot, ka 2010.gada 5.augustā, noslēdzot pirkuma līgumu, Prasītāja laulātā /pers. K/ no /pers. H/ nopirkusi nekustamo īpašumu /nosaukums/", Vandzenes pagasts, Talsu novads. Līgumā pielīgts aizliegums bez /pers. H/ rakstiskas piekrišanas nekustamo īpašumu /nosaukums/ atsavināt, ieķīlāt, iznomāt vai kā citādi apgrūtināt ar lietu tiesībām, kas atzīmes veidā ierakstīts zemesgrāmatā, kā arī /pers. H/ ierakstītas mūža lietošanas tiesības uz dzīvojamo māju /nosaukums/

Pēc laulātās nāves, Prasītājs mantojis šo nekustamo īpašumu, pamatojoties uz 2015.gada 22.maijā izdoto mantojuma apliecību par tiesībām uz mantojumu pēc likuma kopā ar visiem zemesgrāmatā ierakstītajiem apgrūtinājumiem.

Prasītājs norādījis, ka bez viņa ziņas un piekrišanas /pers. H/ iemitinājusi minētajā nekustamajā īpašumā trīs personas – Atbildētājus lietā. Prasītājs norādījis, ka /pers. H/ bez atlīdzības nodevusi nekustamā īpašuma/nosaukums/ lietojumu divām pieaugušām personām un vienam mazgadīgam bērnam. Atbildētāji lieto un nepamatoti vēlas arī turpmāk lietot dzīvojamo telpu bez tiesiska pamata.

Prasītājs lūdzis tiesu izlikt Atbildētājus no viņam piederošā nekustamā īpašuma, prasību pamatojis ar Latvijas Republikas Satversmes 96.pantu, Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 1.protokola 1.pantu, ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17.pantu, Civillikuma 912., 914., 927., 1039., 1190., 1227., 1635.pantu.

2016.gada 22.augustā /pers. H/ iestājusies lietā ar patstāvīgu prasījumu pret /pers. E/, lūdzot atjaunot pieteikuma iesniegšanas materiālo termiņu prasījumā saistībā ar 2010.gada 5.augusta nekustamā īpašuma pirkuma līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ; lūgusi atcelt un atzīt par spēkā neesošu 2010.gada 5.augustā noslēgto nekustamā īpašuma pirkuma līgumu ar /pers. K/ no šī līguma noslēgšanas brīža un atjaunot viņai īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu Vandzenes pagasta /nosaukums/dzēst nostiprinātās īpašuma tiesības /pers. E/ uz nekustamo īpašumu Vandzenes pagasta /nosaukums/Talsu novadā, sastāvošu no dzīvojamās mājas un četrām saimniecības ēkām un diviem zemes gabaliem ar kadastra numuru /kadastra numurs/ – 3,2 ha platībā ar kadastra numuru /kadastra numurs/– 0,6786 ha platībā, kopējā abu zemes gabalu platība ir 3,8786 ha.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1440., 1447., 2042., 2046.pantu.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu Prasītāja prasība apmierināta, izbeigts Atbildētāju prettiesisks Prasītāja nekustamā īpašuma dzīvojamās telpas lietojums un viņi izlikti no tās.

Noraidīta /pers.H/prasība par materiālā termiņa atjaunošanu saistībā ar 2010.gada 5.augusta pirkuma līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ un īpašuma tiesību dzēšanu uz šo īpašumu Prasītājam.

No Atbildētājiem par labu Prasītājam piedzīti tiesas izdevumi.

Pirmās instances tiesa spriedumā atzinusi, ka 2010.gada 5.augusta pirkuma līgumā tā slēdzējas puses pirkuma līguma 3.1.punktā vienojušās, ka nekustamais īpašums tiek pārdots par pirkuma maksu Ls 3000 un šo summu pircējs ir samaksājis pirms šī līguma slēgšanas, šī līguma 2.4.punktā pielīgta vienošanās, ka puses atsakās no tiesībām apstrīdēt šo līgumu pārmērīga zaudējuma dēļ, savukārt 2.2.punktā puses vienojās, ka /pers. H/ kā pārdevējai ir tiesības dzīvot atsavinātajā īpašumā, lietot mājas palīgēkas un zemesgabalu tik ilgi, cik pati to vēlas.

Strīds starp Prasītāju un /pers. H/ pastāv par Atbildētāju iemitināšanu viņam piederošajā nekustamajā īpašumā bez viņa ziņas pēc /pers. H/ uzaicinājuma un vai šāda rīcība ir tiesiska.

Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Civillikuma 994., 927., 1036., 1039.pantu atzinusi, ka Atbildētājiem nav tiesiska pamata lietot nekustamo īpašumu, jo lietošanas tiesība attiecas tikai uz pašu /pers. H/, ka par labu viņai ir nodibināts personālservitūts, bet viņai nav tiesību nodot lietojumu tālāk citām personām.

Pirmās instances tiesa savus secinājumus ir pamatojusi ar Civillikuma normām, tiesību doktrīnā norādīto un juridiskajā literatūrā paustajām atziņām attiecībā uz īpašnieka pilnīgas varas tiesību pār savu īpašumu.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi, ka Atbildētāji Prasītājam piederošajā īpašumā dzīvo bez tiesiska pamata un lai novērstu Prasītāja īpašuma traucējumu, viņi ir izliekami no Prasītājam piederošā īpašuma.

Izskatījusi un noraidījusi /pers. H/ prasījumu, pirmās instances tiesa norādījusi, ka prasība celta par nokavētā materiāltiesiskā termiņa prasības celšanai tiesā atjaunošanu un pirkuma līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ, nav prasīts atzīt, ka starp pusēm būtu noslēgts nevis pirkuma, bet cits līgums.

Tiesa ir izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus un darījuma apstākļus un saturu vērtējusi saskaņā ar Civillikuma vispārējām normām, kas nosaka tiesisku darījumu regulējumu, atsaucoties uz Civillikuma 1427., 1431., 1432.pantiem, tiesa vērtējusi apstākļus attiecībā uz darījuma dalībnieku gribas izteikumu, akta parakstīšanu kā piekrišanu šim aktam un piekrišanu visiem pirkuma līguma nosacījumiem.

Tiesa ir atzinusi, ka arguments, ka pirkuma maksa neesot atbildusi tirgus vērtībai, nav noteicošais faktors, jo pusēm ir tiesības vienoties arī par pirkuma maksu, kas nav tieši tirgus cenai atbilstoša un to paredz arī Civillikuma 2015.pants, kas nosaka, ka līgums paliek spēkā, kaut arī priekšmets būtu pārdots zem tā īstās vērtības vai virs tās.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka nav pierādīta pircējas ļaunprātība attiecībā uz noteikto pirkuma maksu un puses jau pašā līguma 2.4.punktā atteicās no tiesībām apstrīdēt šo līgumu pārmērīga zaudējuma dēļ.

Bez tam ir stājies spēkā Kurzemes apgabaltiesas 2011.gada 30.septembra spriedums /pers. H/ prasība, kurā viņa apstrīdēja 2010.gada 5.augusta pirkuma līgumu sakarā ar to, ka viņa tikusi maldināta attiecībā uz pirkuma maksu, un šajā lietā netika prasīta līguma atcelšana pārmērīga zaudējuma dēļ. Tiesa, atsaucoties uz Civilprocesa likuma 203.panta trešo daļu, ir norādījusi par nepieļaujamību pārvērtēt /pers. H/ prasībā norādītos apsvērumus attiecībā uz pirkuma līguma atcelšanu maldības dēļ.

Šādos apstākļos pirmās instances tiesa atzinusi par noraidāmu arī prasījumu par Civillikuma 2046.pantā noteiktā prekluzīvā termiņa atjaunošanu.

Šajā daļā pirmās instances tiesa atsaukusies uz prof. Vladimira Bukovska norādi šajā sakarā, judikatūru un tiesu praksi.

Šādos apstākļos pirmās instances tiesa /pers. H/ prasību ir noraidījusi pilnā apmērā.

Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedzis /pers. H/ pilnvarotais pārstāvis, nepiekrītot tiesas argumentācijai šādu iemeslu dēļ:

1)nekustamā īpašuma pirkuma līguma atzīšana par spēkā neesošu tika pamatota ar Civillikuma 1440., 1447.pantu, kas nosaka, ka, ja par darījuma šķiru noticis pārpratums, tā, ka viens dalībnieks domājis, ka noslēdz citu līgumu, nekā tas, kādu domājis otrs, tad līdzēji nav vienojušies, tad maldība atzīstama par svarīgu un tādēļ pats darījums nav spēkā, tiesa nav izvērtējusi Civillikuma 1447.pantu kā prasības pamatu, aprobežojoties tikai uz norādi, ka spēkā ir Kurzemes apgabaltiesas 2011.gada 30.septembra spriedums, ar kuru noraidīta /pers. H/ prasība par viņas maldināšanu attiecībā uz pirkuma maksas samaksu;

2) izvērtējamas ir liecinieču /pers. P/ un /pers. R/ tiesas sēdē sniegtās liecības par to, ka viņām bija jāiet prom no /nosaukums/jo pie /pers. H/ nāks dzīvot citi cilvēki, kas, ņemot vērā viņas vecumu, viņai palīdzēs. Šī griba nav izteikta 2010.gada 5.augusta līgumā, tāpēc to parakstot notikusi svarīga maldība un darījums nav spēkā;

3) pircēji - Straujo ģimene, nopērkot šo īpašumu, solījuši tajā dzīvot, pārdevējai neesot iedots līguma teksts, viņai nolasīti tikai atsevišķi punkti un viņa varējusi pārprast un noticēt, ka Prasītāja ģimene garantē viņai savu klātbūtni un palīdzību, Prasītāja ģimene atvedusi arī malkas kravu, un šīs darbības pēc būtības uzskatāmas par uztura līguma izpildījumu. Šo iemeslu dēļ prasība apmierināma, pamatojoties uz Civillikuma 1447.pantu, jo par darījuma šķiru noticis pārpratums;

4) pirmās instances tiesas spriedums, atsakot atjaunot procesuālo termiņu un prasības pamatojumu ar Civillikuma 2042.pantu par līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ un tiesas secinātais, ka viena gada termiņš šādas prasības celšanai nav radījis cilvēktiesību pārkāpumu, esot pretrunā ar pašu prasības būtību - tiesībām uz īpašumu, kas noteikts Satversmes 105.pantā. /pers. H/ īpašuma tiesības saskaņā ar apstrīdēto līgumu ir izbeigušās, citu īpašumu viņai nav, prasība vērsta uz īpašuma tiesību atgūšanu, lai nodrošinātu pienācīgas vecumdienas;

5) lietā neesot strīda, ka 2010.gada 5.augusta pirkuma līgumā pielīgtā pirkuma maksa Ls 3000 ir stipri zemāka par īpašuma kadastrālo vērtību un divas reizes zemāka par tā laika tirgus cenu;

6) apmierinot prasību par Atbildētāju izlikšanu no /nosaukums/tiesa esot izdarījusi secinājumu, ka 2010.gada 5.augusta pirkuma līguma 2.2.punkts, kas dod tiesības /pers. H/ dzīvot /nosaukum/ un lietot mājas palīgēkas un zemes gabalu tik ilgi, cik pati vēlas, ir uzskatāms par personālservitūtu. Apelatora skatījumā, tas esot pārsteidzīgi, jo zemesgrāmatā šāds personālservitūts nav ierakstīts. Tomēr viennozīmīgi uz šī pamata /pers. H/ ir lietas faktiskā turētāja un vērtējams ir tikai, cik sašaurināti vai paplašināti ir tulkojams līguma 2.2.punkts. No teksta neizriet, ka būtu dota atļauja uzaicināt dzīvot /nosaukums/ citus cilvēkus, kas palīdzētu viņai izdzīvot un nav arī aizlieguma to darīt. Lūdzot noraidīt Prasītāja prasību, ticis norādīts uz Civillikuma 1508., 1509.pantu, kur noteikts, ka darījumi, kas uzliek kādus pienākumus abām pusēm, šaubu gadījumā iztulkojami tam par ļaunu, kurš attiecīgajā gadījumā ir kreditors un kuram tādēļ vajadzējis izteikties skaidrāk un noteiktāk, un līguma teksts tulkojams par labu /pers. H/, tas ir ar tiesībām iemitināt pie sevis cilvēkus, kas viņai sniegtu nepieciešamo palīdzību vecumdienās, un uz šī pamata Prasītāja prasība ir noraidāma.

Lūdz atjaunot materiālo termiņu saistībā ar 2010.gada 5.augusta pirkuma līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ, atcelt un atzīt par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža pirkuma līgumu ar /pers. K/ un atjaunot /pers. H/ īpašuma tiesības uz strīdus īpašumu, dzēšot īpašuma tiesības uz šo īpašumu Prasītājam, noraidīt prasību par Atbildētāju izlikšanu no /nosaukums/ nekustamā īpašuma.

Atbildētāji spriedumu apelācijas kārtībā nav pārsūdzējuši.

Paskaidrojumos uz /pers. H/ apelācijas sūdzību Prasītājs norāda, ka /pers. H/ tiesā iepriekš ir cēlusi divas prasības par nekustamo īpašumu pirkuma līgumu atcelšanu, melīgi norādot, ka neesot saņēmusi pirkuma maksu, abas prasības noraidītas, un spriedumi stājušies likumīgā spēkā. Nepamatots ir arguments, ka, slēdzot apstrīdēto līgumu, domāts bijis uztura došanas pienākums, jo 2011.gada 5.jūlijā celtajā prasībā /pers. H/ tika norādījusi, ka viņai pirms līguma parakstīšanas bijusi speciāla noruna ar pircēju par to, ka varēs netraucēti lietot visu īpašumu, cik ilgi pati vēlēsies, un šo punktu viņai speciāli parādīja pirms līguma parakstīšanas. Tas nozīmē, ka /pers. H/ bija zināms līguma saturs un nosacījumi par kuriem viņas interesēs vienojās līguma dalībnieces. Līdz ar to nepamatoti ir apgalvojumi, ka ir solīts, ka pircēji pārvāksies dzīvot uz /nosaukums/ un viņai būtu solīts uzturs, ka viņa ir apmānīta un maldināta. Prasītāja ģimene dzīvo kaimiņos un nodarbojas ar lauksaimniecību Prasītāja dēlam piederošā zemnieku saimniecībā. Nolūkā uzlabot /pers. H/ dzīves apstākļus, Prasītājs veicis virtuves un divu dzīvojamo telpu kapitālo remontu, vēl līdz nepamatoti izteiktajiem apvainojumiem ir atvedis traktora kravu ar malku. Arī turpmāk no labas gribas būtu sniedzis palīdzību, ja vien /pers. H/ nebūtu nepamatoti apvainojusi un publiski nosaukusi Prasītāja ģimeni par krāpniekiem, patvaļīgi izcirtusi /nosaukums/ mežu un bez Prasītāja ziņas iemitinājusi svešas personas. Malkas atvešana un remonts neapliecina apstākli, ka, noslēdzot pirkuma līgumu, līdzēji būtu vienojušies par uztura došanu bijušajai īpašniecei.

Uzskata, ka apstrīdētajā darījumā tā dalībnieku griba izteikta skaidri un nepārprotami.

Uzskata, ka pirmās instances tiesa ir izvērtējusi lietas apstākļus pareizi un pamatoti gan atsakot nokavētā termiņa atjaunošanu, gan norādot uz to, ka pašā apstrīdētajā līgumā ir pielīgta atteikšanās apstrīdēt šo līgumu pārmērīga zaudējuma dēļ.

/pers. H/ bija pieaicināta kā trešā persona Prasītāja prasībā par Atbildētāju prettiesisku ievietošanos Prasītājam piederošā nekustamā īpašumā /nosaukums/ bez īpašnieka piekrišanas un viņu izlikšanu, viņa izmantoja savas tiesības celt prasību pret Prasītāju par darījuma atcelšanu, taču nav cēlusi prasību par tiesībām iemitināt Atbildētājus /nosaukums/Ņemot vērā, ka Atbildētāji spriedumu nav pārsūdzējuši, /pers. H/ nebija tiesību pārsūdzēt

apelācijas kārtībā spriedumu par Atbildētāju izlikšanu saskaņā ar Civilprocesa likuma 418.pantu, līdz ar to šajā daļā apelācijas tiesvedība ir izbeidzama.

Lūdz /pers. H/prasību noraidīt, apelācijas sūdzības daļā par Atbildētāju izlikšanu tiesvedību izbeigt.

Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējs uzturēja spēkā apelācijas sūdzību un /pers. H/ prasību par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, paskaidrojot, ka, slēdzot pirkuma līgumu, notikusi maldība darījuma šķirā, jo /pers. H/ solīts, ka pircējas ģimene dzīvos /nosaukums/to apliecinot pirmās instances tiesas sēdē nopratinātās liecinieces, pircēju veiktais remonts divās istabās un malkas kravas piegāde. /pers. H/ domājusi, ka tiek slēgts uztura līgums, tāpēc arī īpašums pārdots par tik zemu cenu. Uzskata, vecuma dēļ /pers. H/ nevar dzīvot viena, tāpēc viņai kā mājas tiesiskai valdītājai bijušas tiesības ievietot mājā Atbildētājus.

Lūdz apmierināt prasību un atzīt par spēkā neesošu pirkuma līgumu, un atjaunot īpašuma tiesības /pers. H/, zemesgrāmatā dzēšot tās Prasītājam, noraidīt Prasītāja prasību par Atbildētāju izlikšanu.

Prasītāja pilnvarotais pārstāvis uzturēja spēkā uz apelācijas sūdzību iesniegtos paskaidrojumus un tajos norādītos argumentus, uzskatot, ka nav nekāda pamata uzskatīt notikušo pirkuma darījumu par uztura līgumu. Izrādot labo gribu, Prasītājs izremontēja nopirktajā mājā divas istabas un atveda kravu malkas /pers. H/, nekad nav bijusi doma par dzīvošanu /nosaukums/tās nopirktas zemes dēļ un tāpēc, ka līdzās atrodas dēla zemnieku saimniecība. Prasītājs pilda pie pirkuma līguma pielīgto liettiesisko apgrūtinājumu - /pers. H/ dzīvo šajā mājā kā pielīgts, Prasītājam nebūtu iebildumi arī, ja tur ievietotos kāda ģimene, kas palīdz viņai, taču noslēdzams ir īres līgums un maksājama īres maksa. Kopš /pers. H/sāka Prasītāja un viņa ģimenes vainošanu krāpšanā, izcirta mežu un ierosināja vairākus tiesas procesus, uzskata par neiespējamu palīdzēt vecajai kundzei labprātīgi.

Uzskata, ka /pers. H/ nav tiesību pārsūdzēt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par Atbildētāju izlikšanu, jo viņa nav cēlusi prasību par Atbildētāju likumīgu ievietošanos Prasītājam piederošajā īpašumā, tāpēc šajā daļā apelācijas tiesvedība izbeidzama.

Tiesas sēdē Atbildētājs /pers. G/apstiprināja, ka pirmās instances tiesas spriedumu par izlikšanu no /nosaukums/ nav pārsūdzējis, pašreiz vēl kopā ar /pers. J/ un nepilngadīgo bērnu dzīvo /nosaukums/kur ievietojās pēc /pers. H/ uzaicinājuma.

Tiesas kolēģija, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējusi rakstveida pierādījumus, uzskata, ka /pers. H/ prasība ir noraidāma.

Lietā nav strīda par to, ka 2010.gada 5.augustā, noslēdzot pirkuma līgumu, Prasītāja laulātā /pers. K/ no /pers. H/ iegādājās nekustamo īpašumu /nosaukums/samaksājot pirkuma maksu Ls 3000 un līguma 2.2.punktā pielīgstot pārdevējai tiesības dzīvot atsavinātajā īpašumā, lietot mājas palīgēkas un zemesgabalu tik ilgi, cik pati to vēlas (lietas 10.lapa). /pers. K/ īpašuma tiesības nostiprinātas zemesgrāmatā 2010.gada 10.septembrī.

Prasītājs nekustamo īpašumu /nosaukums/ ir mantojis no mirušās laulātās /pers. K/, pamatojoties uz 2015.gada 22.maijā izdotās mantošanas apliecības, īpašuma tiesības nostiprinātas zemesgrāmatā 2015.gada 2.jūnijā (lietas 9.lapa).

Kā redzams no rakstveida pierādījuma, 2011.gada 20.jūlijā /pers. H/ bija cēlusi prasību Kurzemes apgabaltiesā pret /pers. K/ par 2010.gada 5.augusta noslēgtā nekustamā īpašuma /nosaukums/ pirkuma līguma atcelšanu un /pers. K/ īpašuma tiesību dzēšanu zemesgrāmatā sakarā ar pirkuma maksas nesamaksāšanu.

Ar Kurzemes apgabaltiesas 2011.gada 30.septembra spriedumu /pers. H/ prasība noraidīta, spriedums stājies likumīgā spēkā 2011.gada 14.decembrī.

Šajā spriedumā tiesa ir konstatējusi, ka /pers. H/ ir vēlējusies noslēgt pirkuma līgumu un to ir parakstījusi, tāpēc nav pamata atzīt, ka pirkuma līgums būtu pretējs viņas interesēm. Tāpat tiesa šajā spriedumā ir atzinusi, ka nav iegūti pierādījumi kas liecinātu, ka /pers. H/ pirkuma līgumu būtu parakstījusi viltus vai maldības rezultātā (lietas 65.lapa).

Tiesas kolēģijas ieskatā, šim spriedumam ir prejudicialitāte attiecībā uz civiltiesisko strīdu šajā lietā attiecībā uz Civillikuma 1440. un 1447.pantu, jo ar spēkā stājušos spriedumu ir nodibināts, ka /pers. H/ ir vēlējusies noslēgt pirkuma līgumu, slēgt pirkuma līgumu bija viņas brīva griba un nav noticis pārpratums par darījuma veidu.

Kā norādījis Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments par Civilprocesa likuma 203.panta trešās un piektās daļas tvērumu, likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums kļūst visiem obligāts, tas ir saistošs ne tikai prāvniekiem (viņu tiesību pārņēmējiem), kuriem Civilprocesa likuma 203.panta trešā daļa aizliedz celt tiesā identisku prasību, bet arī tiesai, izšķirot šo prāvnieku citus strīdus, kam ir sakars ar iepriekš pilnīgi un galīgi izspriesto lietu. Šādi izpaužas tiesas sprieduma, kas stājies likumīgā spēkā, prejudicialitāte attiecībā uz citiem spriedumiem, kuri tiek taisīti vēlāk citās lietās. Arī likumīgā spēkā nākušā spriedumā ietvertie motīvi var būt saistoši tiesai, kas izskata starp tām pašām pusēm radušos citu civiltiesisku strīdu, kurā prasības pamatā norādītie apstākļi ir identiski ar iepriekš izspriestajā lietā konstatētajiem un izvērtētajiem, bet atšķiras tikai prasības priekšmets, jeb strīdīgo materiāltiesisko attiecību objekts (skat. *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2017.gada 6.aprīļa spriedums lietā Nr.32231614 SKC-308/2017*).

Tiesas kolēģijas ieskatā, noraidot /pers. H/ prasību, pirmās instances tiesa ir objektīvi un pareizi izvērtējusi prasību daļā par darījuma apstrīdēšanu pārmērīga zaudējuma dēļ, jo 1)pirkuma līguma 2.4.punktā puses pielīga atteikšanos no tiesībām apstrīdēt šo līgumu pārmērīga zaudējuma dēļ, 2) nav iesniegti pierādījumi par pircējas ļaunprātību attiecībā uz pielīgto pirkuma maksu.

Ceļot prasību par pirkuma maksas nesamaksāšanu, 2011.gada prasībā šāds prasījums netika izvirzīts, lai arī tam būtībā ir vistiešākais sakars ar pirkuma maksu un tam nebija iestājies noilgums. Šobrīd šādam prasījumam ir iestājies noilgums, jo saskaņā ar Civillikuma 2046.pantu, tiesība prasīt līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ atkrīt, ja prasība nav celta viena gada laikā no līguma noslēgšanas, bet prasība celta pēc sešiem gadiem.

Materiāltiesiskais prekluzīvais termiņš nav atjaunojams, termiņā neizlietotās tiesības ir zudušas neatgriezeniski, jo tas nav procesuālais termiņš, kuru tiesa var atjaunot konstatējot attaisnojošus apstākļus tā nokavējumam.

Šajā daļā tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas argumentācijai attiecībā uz materiāltiesisko prekluzīvo termiņu, jo pirmās instances tiesa ir atsaukusies gan uz Augstākās tiesas Civillietu departamenta atzinumu un atzīta tiesību zinātnieka V.Bukovska atziņu.

Lietā nav strīda, ka /pers. H/ nav šķēršļu lietot 2010.gada 5.augusta pirkuma līguma 2.2.punktā pielīgto tiesību, taču tas nenozīmē, ka viņa bez īpašnieka piekrišanas var iemitināt personas pēc savas izvēles un pēc savas gribas, atļaujot lietot Prasītājam piederošo īpašumu bez atlīdzības.

Tiesas kolēģijas ieskatā, tiesvedība /pers. H/ pilnvarotā pārstāvja apelācijas sūdzības daļā par Atbildētāju izlikšanu, atstājama bez izskatīšanas saskaņā ar Civilprocesa likuma 425.panta trešo daļu, jo trešā persona Atbildētāju pusē /pers. H/ iestājās lietā kā trešā persona ar patstāvīgiem prasījumiem un saskaņā ar Civilprocesa likuma 79.panta otro daļu ieguva prasītāja tiesības un pienākumus, bet, iesniedzot savu prasību, attiecībā uz Atbildētāju iemitināšanas tiesiskumu, Prasītājam piederošajā nekustamajā īpašumā /nosaukums/nekādu prasījumu neizvirzīja, līdz ar to viņas pilnvarotajam pārstāvim nav tiesību pārsūdzēt spriedumu šajā daļā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu no /pers. H/ par labu valstij piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi EUR 4,23 par pavēstu piegādāšanu.

Izvērtējot pirmās instances tiesas spriedumu, tiesas kolēģija uzskata, ka tiesa visus lietas apstākļus ir objektīvi izvērtējusi, un spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tāpēc saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai.

Vadoties no Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 430., 432., 434.pantu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a:

noraidīt /pers. H/ prasību pret /pers. E/ par materiālā termiņa atjaunošanu prasības celšanai un 2010.gada 5.augusta pirkuma līguma atcelšanu.

Atstāt bez izskatīšanas /pers. H/ pilnvarotā pārstāvja Jura Akmeņkalēja apelācijas sūdzību daļā, kurā tiek pārsūdzēta /pers. G/, /pers. I/ un /pers. J/ izlikšana no nekustamā īpašuma "/nosaukums/Vandzenes pagastā, Talsu novadā.

Piedzīt no /pers. H/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 4,23(četri *euro* un divdesmit trīs *centi*) par pavēstu piegādāšanu.

Noteikt /pers. H/sprieduma labprātīgai izpildei desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt trīsdesmit dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas - 2017.gada 8.jūnija Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese B.Ķeire

Tiesnese A.Klaiše

Tiesnese L.Kraule